

Кафедра
ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ
ЛДУФК імені Івана Боберського
(2011-2024 рр.)

Довідка з історії кафедри

Кафедра олімпійської освіти утворена 1 березня 2011 року. Організації кафедри передувало: запровадження у навчальний процес факультету спорту дисципліни "олімпійська освіта" що почала розроблятися на кафедрі Теоретико-методичних основ спорту (2008 р.) та, згодом, створення окремого циклу навчальних дисциплін з тією ж назвою ("олімпійська освіта") при кафедрі Теорії і методики фізичного виховання (2010 р.).

Опосередковано створення кафедри стало виявом і наслідком діяльності Олімпійської академії України (ОАУ), зокрема, впровадження в національну систему освіти України міжнародного культурно-просвітнього напрямку "olympic education".

Установче засідання кафедри відбулося 6 квітня 2011 року приурочене 115-й річниці відкриття перших Олімпійських ігор сучасності.

За задумом кафедра акумулює гуманітарний цикл професійно орієнтованих дисциплін, зокрема, навчальні курси, предметом вивчення яких є олімпізм як концепція виховання і просвіти молоді, гуманістична спрямованість міжнародного олімпійського руху, а також, українська національна фізична культура та спорт.

Навчально-методичними й науковими напрямками досліджень викладачів кафедри є культурологічні, релігієзнавчі, філософські та історичні аспекти фізичного виховання та спорту.

Кафедра бере участь у підготовці фахівців першого (бакалавр) і другого (магістр) освітніх рівнів на факультетах фізичної культури і спорту, педагогічної освіти, туризму, фізичної терапії та ерготерапії, післядипломної та заочної освіти; студентів аспірантури; курсах підвищенні кваліфікації освітян, учителів та викладачів, «Школи педагогічної майстерності», що діє при кафедрі педагогіки та психології вишу.

До особового складу педагогічного колективу кафедри належать: Ярослав Тимчак, доцент, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, завідувач

кафедрою; Андрій Сова, професор, доктор історичних наук; Ростислав Поліщук, доцент, кандидат філософських наук; Соломія Гнот, доцент, кандидат історичних наук; Олена Падовська, доцент, кандидат мистецтвознавства; Лілія Гула, старший викладач, Андріана Цяя, лаборант.

На кафедрі викладаються такі навчальні дисципліни:

- «Історія фізичної культури» (лектори – доц. Я.Тимчак, проф. А.Сова, доц. Р.Поліщук, доц. С.Гнот, ст.викл. Л.Гула);
- «Історія української культури» (лектори – проф. А.Сова, доц. Р.Поліщук, доц. О.Падовська, доц. С.Гнот);
- "Світова культура та мистецтво" (лектор – доц. О.Падовська);
- «Олімпійська освіта» (лектор – доц. Я. Тимчак);
- «Світоглядні засади тіловиховання» (лектор – доц. Я. Тимчак);
- «Олімпійський туризм» (лектор – доц. Я. Тимчак, ст.викл. Л.Гула);
- «Міжнародні спортивні організації» (лектори – доц. Я.Тимчак, ст.викл. Л.Гула);
- «Національний спорт» (лектор – доц. Р. Поліщук, доц. Я.Тимчак).
- «Українська тіловиховна традиція» (лектор – проф. А.Сова);
- «Тіловиховна культура українців» (лектор – доц. Я.Тимчак);
- «Батько українського тіловиховання» (лектор – Я. Тимчак).

Від часу створення, у складі колективу кафедри працювали: викладач навчальної дисципліни "Вступ у спеціальність та історія фізичної культури", заслужений тренер України, один з ініціаторів утворення і віце-президент НОК України, ректор і почесний ректор ЛДУФК, перший кавалер почесної відзнаки ЛДУФК імені Івана Боберського, доцент Мирослав Герцик (2011–2020); викладач навчальних дисциплін "Вступ у спеціальність" та "Історія фізичної культури", голова Львівського регіонального відділення Олімпійської академії України (ОАУ), секретар відділення НОК України у львівській області, професор Оксана Вацеба (2011–2016),

викладач навчальної дисципліни "Вступ у спеціальність та історія фізичної культури", член Львівського відділення Національного олімпійського комітету та регіонального представництва Олімпійської академії України, доцент Оксана Гречанюк (2011–2021?); викладач навчальних дисциплін «Вступ у спеціальність та історія фізичної культури», «Олімпійська освіта», «Міжнародні спортивні організації», «Олімпійський туризм», очільник «Шахової академії» вишу, доцент Антін Литвинець (2011– 2022); викладач "Спортивної журналістики" та "Комунікацій у сфері фізичної культури"

Олександра Тимчишин (2011–2014), викладач "Спортивної журналістики", відомий знавець історії львівського спорту, спортивний журналіст Іван Яремко (2014–2015), викладач курсу "Спортивна журналістика", професор Степан Кость (2015–2017), викладачі-асистенти "Історії фізичної культури" Михайло Романюк (2016–2017) та Вероніка Лахман (2016–2017), викладачі-асистенти "Олімпійської освіти" Олег Корчовський (2014–2015), Лілія Левків (2016–2017), Богдан Яців (2019–2022); викладачі-асистенти "Олімпійського туризму" Оріся Ярмолук (2017–2018) та Віталій Козовий (2018–2019); викладач д-н «Історія української культури» та «Історія Фізичної культури», доц. Ірина Процик (2021–2022); викладач д-ни «Тіловиховна культура українців», доц. Володимир Левків (2023–2024); лаборанти: Галина Бенькевич, Марта Котис, Марія Калинів, Наталія Редько (2021–2022).

У перші дні збройної агресії російської федерації проти нашої держави (24 лютого 2022 року) двоє викладачів кафедри, доц. А.Литвинець та викладач Б.Яців добровольцями вступили до лав львівської та київської територіальної оборони, а згодом були мобілізовані в Збройні Сили України. Сьогодні вони боронять незалежність України.

Викладачами кафедри ведеться робота з методичного забезпечення навчальних дисциплін. У 2013 році вийшов друком навчальний посібник доц. А. Сиви "Історія української культури" (у співавторстві), 2015 році – методичні вказівки з "Історії української культури" (у співавторстві), в 2020 році – посібник доц. Я. Тимчака "Світоглядні засади тіловиховання» (фізичного виховання і спорту)", 2022 році навчальна і робоча програми курсів «Українська тіловиховна традиція» доц. А.Сиви та «Національний спорт» доц. Р.Поліщука.

З 2023 р. доцентами Я.Тимчаком та В.Левківим розпочато розробку нового навчального курсу «Тіловиховна культура українців» для студентів факультетів фізичної культури та спорту й педагогічної освіти.

У науковому доробку викладачів кафедри – низка наукових і науково-популярних видань. Зокрема, у 2014 році вийшли друком монографії доц. А. Сиви "Сфрагістичні пам'ятки січового руху в Галичині першої третини ХХ століття"; у 2017 році – науково-популярне видання авторства доц. А. Сиви та Я. Тимчака "Іван Боберський – основоположник української тіловиховної і спортової традиції" (книга стала переможцем конкурсу 25-го Форуму видавців у Львові в номінації "краще науково-популярне видання"); у 2018 році – монографія викл. Р. Поліщука "Кілька слів про ідентичність"; у 2019 році – монографія А. Сиви "Іван Боберський: суспільно-культурна, військово-

політична та освітньо-виховна діяльність"; у 2021 році – науково-популярне видання Я.Тимчака «У вихорі «третьої спроби» / Спогади про студентське братство ЛДІФК (1980–1992) та «Відбиванка», репринтне видання 1930 року авторства професора тіловиховання Степан Гайдучок, перевидане укладачами, В.Левківим та А.Совою; у 2023 році, до 150-річчя Батька українського тіловиховання, брошура А.Сови «Іван Боберський (1873–1947): український націєтворець»; у 2024 році – літературно-художнє видання Я.Тимчака – «Слово про білих г/х орватів / Оповідь з глибокої минувшини наддністрянського прикарпатського краю».

Фахівці кафедри беруть участь у роботі редакційних колегій спеціалізованих журналів та наукових збірників, зокрема проф. А.Сова співпрацює з такими виданнями як "Генеалогічні записки", "Пластовий шлях", "Сфрагістичний щорічник", очолює редакційну колегію наукового видання Комісії тіловиховання і спорту імені Івана Боберського НТШ «Українська тіловиховна традиція».

Викладачі та студенти кафедри задіяні у роботі Львівського центру олімпійської просвіти (ЛЦОП), який на громадських засадах функціонує у виші. Завдяки передусім їх зусиллям Центр організовує свою роботу й репрезентує свою діяльність у заходах Львівського відділення НОК України та регіонального представництва Олімпійської академії України, зокрема, в урочистостях підняття Олімпійського та Державного Прапора України з нагоди відкриття Олімпійських ігор, Олімпійському дні, Дні спорту на благо поступу та миру й інших.

Представники кафедри неодноразово брали участь у роботі сесій Олімпійської академії України та науковому Олімпійському конгресі в Києві.

До пандемії та широкомасштабної війни, важливим складником щорічної діяльності колективу кафедри була організація й участь в заходах Олімпійського тижня університету започаткованого ще у 2009 році. Тижневі програму складали: студентська вікторина, лекторій, тематичні круглі столи, кінопокази, презентації книжок, теоретичні семінари з вчителями фізичного виховання та керівниками спорту міста й області, зустрічі з олімпійцями і зірками спорту, спортивно-мистецькі перформанси. Невід'ємними атрибутами цього заходу була друкована продукція: запрошення, програмки, плакати, інформаційні листівки тощо (видано і поширено 14 листівок накладом понад 1000 штук кожна).

З метою напрацювання й узагальнення практичного досвіду олімпійської просвіти учнівської та студентської молоді ще у 2013 році кафедрою було

налагоджено співпрацю з Львівським обласним будинком учителя (ЛОБУ), яка реалізовувалася у формі проведення спільних заходів та теоретичного семінару для вчителів фізичного виховання міста Львова та області.

У 2020 р. було апробовано нову медійну форму просвітньої роботи – відеоролики. Зокрема підготовлено відеоролик «Прапор об'єднаного людства» з нагоди відзначення 100-річчя першої церемонії підняття олімпійського прапора на Олімпійських іграх.

На даний час, у зв'язку із війною, ці форми діяльності суттєво обмежені.

У 2024 році започатковано новий академічний навчально-просвітній захід кафедри – «Руханковий ЧасоСлов», пізнавальною ідеєю та метою якого, у роботі зі студентами, є поєднання двох напрямів навчальної та дослідницької роботи кафедри – теорії та історії олімпійської освіти й національної фізичної культури українців.

Важливим аспектом просвітньої і наукової діяльності працівників кафедри від часу заснування, є відновлення національної пам'яті в ділянці тіловиховної культури українців. Традиційними стали урочистості та академії з нагоди відзначення важливих подій, постатей і "сторінок" національної фізичної культури. Упродовж останнього десятиріччя на загальноуніверситетському рівні відзначалися: 100-річчя від заснування спортивного товариства "Україна"; 100-річчя від заснування української скаутської організації "Пласт"; 140-річчя від дня народження видатного діяча західноукраїнського гімнастичного і спортивного руху Івана Боберського, 150-річчя від дня народження засновника і очільника січового руху Кирила Трильовського та 100-річчя проведення Шевченківського Здвигу; 90-річчя від заснування Карпатського Лещетарського Клубу; 125-річчя від дня народження перших фахівців з фізичного виховання і спорту у нашому краї Степана Гайдучка та Петра Франка, 150-річчя народження опікуна і фундатора українських гімнастичних і спортивних організацій, митрополита Андрея Шептицького, ювілейних дат започаткування Сокільського та Січового руху в Україні і ін. До окремих з цих заходів, залучаючи фахівців кафедри, були підготовлені буклети або спеціальні випуски студентського часопису ЛДУФК "Країна спорту". Зусиллями фахівців кафедри вперше вдалося створити унікальну збірку світлин-портретів видатних діячів української національної фізичної культури (експонується на кафедрі), а також, на другому поверсі головного корпусу вишу – меморіально-виставкову експозицію присвячену Івану Боберському.

В 2023 році викладачі кафедри суттєво доклалися до організації та відзначення 150 річчя Батька українського тіловиховання: зйомок відеоролика «Крилаті вислови Івана Боберського», відкриття меморіальної дошки-барельєфу в його честь на фасаді головного корпусу вишу, проведення урочистої академії з цієї нагоди.

Представники кафедри беруть участь у роботі знаних громадських освітянських і наукових організацій: А. Сова – Українського геральдичного товариства (УГТ), Центру незалежних історичних студій (ЦНІС); А. Сова, Р.Поліщук, Я. Тимчак, – Комісії тіловиховання і спорту ім. Івана Боберського Наукового товариства Шевченка (НТШ).

До пандемії та широкомасштабної війни, представники кафедри були помітними організаторами та учасниками традиційних спортивно-виховних заходів вишу: легкоатлетичної смолоскипної естафети "Вогонь пам'яті героїв" (до Дня Героїв), легкоатлетичного пробігу "Від Сокільства – до Стрілецтва! Від УСА – до НОКУ!", студентської пішої ходи на Меморіал УСС що на Янівському кладовищі (на відзначення роковин Листопадового Чину та ЗУНР) та інших.

У контексті навчальних дисциплін (Історія української культури, Історія фізичної культури, Олімпійська освіта) та просвітньої роботи викладачі й сьогодні організують екскурсії студентів у музеї та виставкові заклади Львова, зокрема: Музей визвольної боротьби України, Державний меморіальний музей Михайла Грушевського у Львові, Львівський національний літературно-меморіальний музей Івана Франка, Музично-меморіальний музей Соломії Крушельницької й інші.

Від часу створення, кафедра вела жваву співпрацю з низкою освітянських, культурно-просвітніх та наукових установ (Львівським обласним будинком учителя (ЛОБУ), Домом Франка, Центром міської історії Центрально-Східної Європи, науковим товариством ім. Шевченка (НТШ), Центром душпастирства розвитку фізичної культури і спорту Львівської архієпархії УГКЦ, й була помітною у громадському житті міста та області.

Унікальним науково-просвітнім набутком кафедри є розміщена у головному корпусі вишу навчально-виставкова експозиція – "Спорт і місто: людина, суспільство, ідеологія" створена в 2012 році з нагоди футбольної першості "Євро-2012" фахівцями Центру міської історії Центрально-Східної Європи у співпраці з викладачами кафедри. На даний час вона використовується в навчально-виховному процесі студентів та зовнішній екскурсійній роботі з учнівською молоддю для промоції вишу.

Завдяки ініціативі фахівців кафедри Львівська обласна рада двічі приймала рішення (2013; 2023) щодо проголошення Року Івана Боберського на Львівщині.

Представники кафедри упродовж багатьох років докладали зусиль до справи присвоєння нашому вишу почесного звання – "...імені Івана Боберського".

Тенденції розвитку нових навчальних дисциплін та результати науково-дослідницької роботи викладачів в останні роки, зумовлюють підставову можливу стратегію подальшої діяльності викладацького складу, як, у близькій перспективі, кафедри «олімпійської просвіти та національної фізичної культури» (ця мета вказана у Програмі розвитку кафедри олімпійської освіти на п'ятирічний період 2023–2028 рр.).

Підготував:

Зав. каф. олімп. освіти, доц.

Ярослав Тимчак

